

תקוּן אַרְבַּעַה עָשָׂר

ליל ט"ז באדר 

חיבור ישראל כמב"י ומב"י במב"ד

וְלִכְלֹל הַיָּד הַחֲזָקָה דָּא דְדוּד דְּאַתְמַר
 בַּהּ: וְדוּד מְנַגֵּן בְּיָד (שמואל א יט, ט).
 סְלִיק בְּשִׁבְעַ מִתְתָּא לְעֵלָא עַד אַמָּא.
 נְחִית בְּשִׁבְעַ מַעְלָא לְתַתָּא עַד מַלְכוּת.
 וְכֵלָא אַתְקִין תְּקוּנָא פְּדָקָא יָאוּת. עַד
 דְּאַתָּא שְׁלֵמָה וְסְלִיק לָהּ לְחַכְמָה, פְּדִין
 וְה' נָתַן חֲכָמָה לְשְׁלֵמָה (מלכים א ה, כו)
 וְכִדְיִן בְּנֵי יָהּ לְבֵי מַקְדָּשָׁא. וְלִכְלֹל הַמּוֹרָא
 הַגְּדוֹל, דָּא מַלְכָּא מְשִׁיחָא שְׁלִימֵי
 דְּתְקוּנָא פְּדָקָא יָאוּת.

וְלִכְלֹל הַיָּד הַחֲזָקָה דָּא דְדוּד דְּאַתְמַר
 בַּהּ: וְדוּד מְנַגֵּן בְּיָד (שמואל א יט, ט).
 סְלִיק בְּשִׁבְעַ מִתְתָּא לְעֵלָא עַד אַמָּא.
 נְחִית בְּשִׁבְעַ מַעְלָא לְתַתָּא עַד מַלְכוּת.
 וְכֵלָא אַתְקִין תְּקוּנָא פְּדָקָא יָאוּת. עַד
 דְּאַתָּא שְׁלֵמָה וְסְלִיק לָהּ לְחַכְמָה, פְּדִין
 וְה' נָתַן חֲכָמָה לְשְׁלֵמָה (מלכים א ה, כו)
 וְכִדְיִן בְּנֵי יָהּ לְבֵי מַקְדָּשָׁא. וְלִכְלֹל הַמּוֹרָא
 הַגְּדוֹל, דָּא מַלְכָּא מְשִׁיחָא שְׁלִימֵי
 דְּתְקוּנָא פְּדָקָא יָאוּת.

קָם אֱלִיהוּ, פְּתַח וְאָמַר: יְהוּדָה אַתָּה
 יוֹדוּךָ אַחֲרֵיךָ יְדָךְ בְּעוֹרְךָ אוֹיְבֵיךָ (בראשית
 מט, ח), זֶה דְּדוּד, שְׁנַאמַר בּוּ: וְדוּד מְנַגֵּן
 בְּיָד. וְדו"ד הוּא [כְּמַנְיָן] י"ד, [כְּמוֹ] ה"ד
 מְדַרְגּוֹת לְעֵלִית הִירַח [כְּמַדְרָגָה הַט"ו]¹,
 שְׁלֵמָה בָּא אַחֲרָיו, הַשְּׁלִים הֶעֱנִין כְּפָאוּי.

קָם אֱלִיהוּ פְּתַח וְאָמַר, יְהוּדָה אַתָּה
 יוֹדוּךָ אַחֲרֵיךָ יְדָךְ בְּעוֹרְךָ אוֹיְבֵיךָ (בראשית
 מט, ח) דָּא דְּדוּד דְּאַתְמַר בַּהּ: וְדוּד מְנַגֵּן
 בְּיָד. וְדו"ד אִיהוּ יְד, וְאִיהוּ בִי"ד דְּרַגִּין
 לְסְלִיקוּ דְּסִיחָרָא. שְׁלֵמָה אַבְתָּרָה אֲשָׁלִים
 מְלָה פְּדָקָא חֲזִי.

1. עי' ת"ז תי' יט, כג, ע"ב תי' יג, כז, ב; ולקמן תי' כג, ונא.
2. בין אימא למלכות יש שבע ספירות, ודוד במלכות, ועולה שבע ספירות ובא לאימא, וכן בירידה.
3. עיין משכני עליון דפ"ח, עמ' 34: "ועם כל זה היה בסוד החכמה לבד. יען לא הגיעו אל התכלית האחרון. על כן היה הפסק לשלוח ההיא, והבית חרב".
4. עי' רש"י שם; בראשית רבא פצ"ח, שם פצ"ט: "ידך בעורף אויבך - זה דוד"; תנחומא ויחי סי' י; ילקוט שמעוני בראשית פ"ג, סי' קסב: "ידך בעורף אויבך, וכן דוד הוא אומר: ואויבי תתה לי עורף"; שם שמואל ב, כב, סי' קסג.
5. שלמות הירח בט"ו ימים, ודוד היה דור הארבעה עשר מאברהם, עי' זהר יתרו ח"ב, פה, ע"א.

ועוד, אתה יודוך אחיך בְּמִשִּׁיחַ בֶּן יוֹסֵף
 דְּאִתְחַבֵּר בֵּהּ. יִשְׁתַּחֲוּוּ לְךָ בְּנֵי אָבִיךָ הַדָּא
 הוּא דְכֹתִיב: וְסָרָה קִנְיַת אֶפְרַיִם (ישעיה
 יא, יג). מֵאֵי בְּנֵי אָבִיךָ. אֲלֵא בְּדִאֲמַרִינָן:
 אֶפְרַיִם וּמְנַשֶּׁה פְּרֹאֲוֹבָן וְשִׁמְעוֹן יִהְיוּ לִי
 (בראשית מח, ה). דְּבִשְׁעֵתָא דְעָאֵל יוֹסֵף
 לְגַבֵּי אִתְתָּא דְרַבּוּנָה, חָשִׁיב לְמִיחַב בֵּהּ.
 עַד דְּאִזְדָּמָן לֵהּ דִּיּוֹקְנָא דְאָבוּהִי וְשׂוֹזִיב
 לֵהּ. פְּדִין אִתְחַבֵּר יַעֲקֹב בְּיוֹסֵף. וְרִזָּא דָא
 גּוּף וּבְרִית, לְשׂוֹבָא בְרִית מְגוֹ סֵטְרָא
 אַחְרָא.

ועוד, אתה יודוך אחיך בְּמִשִּׁיחַ בֶּן יוֹסֵף
 דְּאִתְחַבֵּר בֵּהּ. יִשְׁתַּחֲוּוּ לְךָ בְּנֵי אָבִיךָ הַדָּא
 הוּא דְכֹתִיב: וְסָרָה קִנְיַת אֶפְרַיִם (ישעיה
 יא, יג). מֵאֵי בְּנֵי אָבִיךָ. אֲלֵא בְּדִאֲמַרִינָן:
 אֶפְרַיִם וּמְנַשֶּׁה פְּרֹאֲוֹבָן וְשִׁמְעוֹן יִהְיוּ לִי
 (בראשית מח, ה). דְּבִשְׁעֵתָא דְעָאֵל יוֹסֵף
 לְגַבֵּי אִתְתָּא דְרַבּוּנָה, חָשִׁיב לְמִיחַב בֵּהּ.
 עַד דְּאִזְדָּמָן לֵהּ דִּיּוֹקְנָא דְאָבוּהִי וְשׂוֹזִיב
 לֵהּ. פְּדִין אִתְחַבֵּר יַעֲקֹב בְּיוֹסֵף. וְרִזָּא דָא
 גּוּף וּבְרִית, לְשׂוֹבָא בְרִית מְגוֹ סֵטְרָא
 אַחְרָא.

ואו מסוד של יעקב נטיל יוסף שנים
 עשר שבטים. אמנם בגלל עשר טפות
 שיצאו ממנו אבדו ממנו עשר, ושנים
 נשארו. ואלו השנים [מנשה ואפרים]
 לא היו מסוד של יוסף, אלא מסוד של
 יעקב ודאי, לפיכך: לי הם (שם מח,ה).
 אבל שאר בנים שיצאו מהם [אפרים
 ומנשה] יהיו מסוד של יוסף עצמו,
 שהתפשט במדרגותיו. לפיכך: ומולדתך
 אשר הולדת אחריהם לך יהיו (שם,
 שםו).

וכדין מרזא דייעקב נטיל יוסף תריסר
 שבטין. אלא דבי טפין דנפקו מנה
 אתאבידו מנה י, ותרין אשתארו. ואלין
 תרין לאו מרזא דיוסף הוו, אלא מרזא
 דייעקב ודאי. בג"כ לי הם (בראשית מח,
 ה). אבל שאר זרעא דנפיק מניהו, אלין
 מרזא דיוסף גופה דאתפשט בדרגוי
 נפקו. בגין כך ומולדתך אשר הולדת
 אחריהם לך יהיו.

ואלו עשרה [טפות] שאבדו, לאן הלכו?
 אלא סטרא אחרא נטלת לון. ולבתר זמנא
 זמן יצאו [בעשרה הרוגי מלכות],

אנון עשרה דאתאבידו לאן אזלו? אלא
 סטרא אחרא נטלת לון. ולבתר זמנא
 נפקו, וי שבטין אתגלגלו בהו. אבל

6. עי' סוטה לו, ע"ב.

7. ת"ז תי' יט, מא, ע"א.

8. עי' ת"ז תי' סט, קי, ע"א, וז"ס מיתת עשרה הרוגי מלכות, עיין הערה הבאה.

9. עי' קנאת ה' צבאות, גנזי רמח"ל עמ' קג: "...כי אין מיתת ההריגה בידי נכרים אלא תיקון למה שנמסר בידי
 הס"א להעלות הקדושה ממנה. וכל האחרים שנהרגו נקראים כולם ענפים... אך העשרה עיקרים שהם כמו
 שרשים לכל האחרים הם העשרה הרוגים הנזכרים, שהם בחינת העשר טיפות עצמם".

וְעִשְׂרָה שְׁבַטִים הִתְנַלְּלוּ בָהֶם.¹⁰ אֲבָל יוֹסֵף הָיָה צָרִיד לְהַמְצִיא שֵׁם [בְּקַלִּיפּוֹת], כְּדִי לְהוֹצִיא אוֹתָם, וְלְהַשְׁלִים אוֹתָם בְּמִקּוֹמָם בְּרֵאוּי. וְזֶה בְּעִקְבָּא בֶן יוֹסֵף [שֶׁבְלָם נִכְלָלִים בּוֹ] – בֶּן יוֹסֵף מִמּוֹשׁ. וְזֶהוּ [הַדְרָד] שֶׁהוּא לָקַח לְהוֹצִיא אַחַר כֵּךְ מִסּוּדוֹ אֶת מוֹשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף. וְהֵם אֵלוּ עִשְׂרָה [הַרוּגֵי מַלְכוּת] שֶׁיִּצְאוּ מִמֶּנּוּ, וְכַמָּה רֵאשֵׁי יִשְׂרָאֵל אַחֲרֵיהֶם, שֶׁבָּאן הַלוּוִיִּים. וְמוֹשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף¹¹ מֵאַסַּף אֶת כָּל [הָעִשְׂרָה שְׁבַטִים] בְּמִקּוֹם אֶחָד, עַד שֶׁיָּשׁוּב וְיִתְחַבֵּר הַכָּל בְּמוֹשִׁיחַ בֶּן דָּוִד בְּרֵאוּי. אִזּוֹ: וְסָרָה קִנְאָת אֶפְרַיִם וְגו' (יִשְׁעִיָּה י"ג). בְּזִמְנֵן הַהוּא: וְהָיוּ לְאַחֲדִים בִּידֶד (יחזקאל ל"ז). אִזּוֹ: יִשְׁתַּחֲווּ לָךְ בְּנֵי אֶבְרָדָה¹² (בְּרֵאוּשִׁית מ"ח) וְדֹאֵי.

יוֹסֵף אֶצְטְרִיף לָהּ לְאַשְׁתַּכְּחָא תַּמָּן, בְּגִין לְאַפְקָא לֹון וּלְאַשְׁלֵמָא לֹון בְּאַתְרֵיהּוּ בְּדָקָא יָאוּת. וְדָא בְּעִקְבָּא בֶן יוֹסֵף, בֶּן יוֹסֵף מִמּוֹשׁ. וּבִהַאי נָטַל אִיהוּ לְאַפְקָא לְבַתֵּר מִרְזָא דִּילָהּ מוֹשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף. אֵלִין אַנּוּן עִשְׂרָה דְנַפְקֵי מִגָּה, וְכַמָּה אַתְרֵינִין רִישֵׁי יִשְׂרָאֵל, הָכָא תַּלְוִן. וְמוֹשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף כְּנִישׁ כְּלָא בְּאַתֵּר חַד, עַד דְּתַב וְאַתְחַבֵּר כְּלָא בְּמוֹשִׁיחַ בֶּן דָּוִד בְּדָקָא יָאוּת. כְּדִין וְסָרָה קִנְאָת אֶפְרַיִם וְכוּ' (ישעיה י"ג). בְּהַהוּא זְמַנָּא וְהָיוּ לְאַחֲדִים בִּידֶד (יחזקאל ל"ז). כְּדִין יִשְׁתַּחֲווּ לָךְ בְּנֵי אֶבְרָדָה (בראשית מט, ח) וְדֹאֵי.

10. עי' ת"ז תי' טז, קי, ע"א וע"ב.

11. קה"צ שם: "והעיקר בעשרה עצמם הוא ר"ע בן יוסף שהוא היה באמת מב"י עצמו... כי הוא העיקר בזה התיקון".

12. בני אביך אלו העשרה שמסוד יעקב שיצאו על ידי יוסף, ונכללו במשיח בן יוסף.

תקון חמשה עשר

המלחמה בנחש במסירות נפש!

ולכל היד החזקה בזמנא דייתי מלפא משיחא, דאתמר בההוא זמנא חזקו ידים רפות (ישעיה לה, ג), שצריכים לעלות הידים למעלה, שנאמר בהן: שאו ידיכם קדש וברכו את יהוה (תהלים קלד, ב). שחרי הגוף הוא בחבור אחד עם הראש, אבל ידים אינם עומדים [מחברים] יחד עם שני המוחות האלה [חכמה ובינה שפראש]. לפיכך, הם צריכים לעלות למעלה להתחבר בהם. והכל הוא סוד עליון. בינה [אימא] – היא חיי המלך [זעיר אנפין]. גוף המלך – מתחיל בחסדי לפיכך, חסד וגבורה [שני הידים] עולים אל אלו המוחות [חכמה ובינה] להתקשר כלם באחד. אז הברכות נמשכות לכל צד. כמו שנאמר: וישא אהרן את ידו אל העם ויברכם (ויקרא ט, כב), שחרי משם יורדים להוריד [ברכות] לבנים. ואם תאמר שיורדים [הידיים] לגביהם [לעצמם]? לא כן, שחרי [הם] אינם יורדים אלא להאיר ולברך.

והיה פאשר ירים משה ידו וגבר ישראל (שמות יז, יא), שחרי בזמן שעולים [הידיים] למעלה, מתחברים בחבור אחד, כדגמת חכמה ובינה [אפא

ולכל היד החזקה בזמנא דייתי מלפא משיחא, דאתמר בההוא זמנא חזקו ידים רפות (ישעיה לה, ג) דידין צריכין לסלקא לעלא, דאתמר בהו: שאו ידיכם קדש וברכו את ה' (תהלים קלד, ב). דהא גופא בחבורא חד עם רישא. אבל ידין לא קנימין הכי בהדי אנון תרין מחי. בגין כן אנון צריכין לסלקא לעלא לאתחברא בהו. וכלא רזא עלאה. דבינה איהי חיי המלך. גופא דמלפא בחסד שרי. ובגין כן חסד וגבורה סלקין לגבי אנון מחין, לאתקשרא פלא פחד. כדין ברקאן נגדין לכל סטר. כדאמרינן: וישא אהרן את ידו אל העם ויברכם (ויקרא ט, כב), דהא מתמן נחתין לארקא לבנין. ואי תימא דנחיתו איהו לגביהו. לאו הכי, דהא לא נחתין אלא לאנהרא ולברכא.

והיה פאשר ירים משה ידו וגבר ישראל (שמות יז, יא) דהא בזמנא דסלקין הכי לעלא, מתחברין בחבורא חדא, כגון חכמה ובינה דלא

ואימא] שלא נפָּרְדִים לְעוֹלָמִים.² ואוֹ חוֹזְרִים [להיות] יד אחת.³ וְנֹאמַר בָּהֶם: וְהָיוּ לְאַחֲדִים בְּיַדְךָ (יְחֻקָּאֵל לז,יז). [כמו כֵּן בְּאֵהָרָן]: וַיִּשָּׂא אֶהָרָן אֶת יָדוֹ (וַיִּקְרָא, שָׁם) כְּתוּב.

וידים אלו קימות להרים את השכינה למעלה, שנאמר בהם: שמאלו (גו') [תחת לראשי וימינו ותבקני] (שיר ב,ו), שהרי אז מתחברת [השכינה] בגוף [בבעלה – ו"א]. ואם לא [מתחברת, אז כְּתוּב]: השליך משמים ארץ [כלומר השכינה]⁴ וגו' (איכה ב,א).

ובזמן שפטרין אחרנין שולמים, מתחזקים בצפּרנים [של הידים],⁵ ואוֹ הידים אינן יכולות להתרומם. ונאמר בהם: וכאשר יניח ידו וגבר עמלק (שמות שם,שם), רפות ודאי: בעמדם תרפינה כנפיהם (יְחֻקָּאֵל א,כד). אכל כאשר הם מתחזקים, נאמר בהם: חזקו ידים רפות (ישעיה לה,ג), על ידי שני המשיחים, שנאמר בהם: והיו לאחדים בְּיַדְךָ (יְחֻקָּאֵל לז,יז). אוֹ יְחֻזְרוּ [להיות] אַחַד. יד חזקה, ולא רפה.

מתפָּרְשָׁאן לְעוֹלָמִין. וכדין אתהדרו ידא חדא. ואתמר בהו והיו לאחדים בְּיַדְךָ (יְחֻקָּאֵל לז,יז). וישא אהרן את ידו כתיב.

וידין אלין קימין לאקמא לה לשכינתא לעלא, דאתמר בהו: שמאלו וכו' (שיר ב,ו). דהא פדין אתחברת בגופא. ואי לא, השליך משמים ארץ וכו' (איכה ב,א).

ובזמנא דסטרין אחרנין שלטין מתתקפן פאנון טופרין, וכדין ידן לא יכלין לאתרמא. ואתמר בהו: וכאשר יניח ידו וגבר עמלק (שמות יז, יא) רפות ודאי, בעמדם תרפינה כנפיהם (יְחֻקָּאֵל א, כד). אכל כד אנון מתתקפן אתמר בהו: חזקו ידים רפות (ישעיה לה, ג) על ידא דתרין משיחין, דאתמר בהו והיו לאחדים בְּיַדְךָ. פדין אתהדרו חד, יד חזקה ולא רפיא.

2. עי' אדרא זוטא ח"ב, רצ, ע"ב.
 3. וגם הפסוק אומר: " והיה כאשר ירים משה ידו - ידו דוקא, יד אחת. ועי' קנאת ה', עמ' קח: "ומשה מיד נתחזק... הכוללת בה יד הימין".
 4. זהר משפטים קטז, ע"א: "דמאן יהיב ארץ בשמים דקאמר: השליך משמים ארץ, אלא ודאי דא שכניתא"; ת"ז, הקדמה, א, ע"ב; ת"ז תי' י"ד, ל, ע"א; תי' כב, סה, ע"א.
 5. עי' זהר תרומה ח"ב קעב, ע"ב: "מההוא חלון נפקי שית מאה אלף רבוא רוחין דשלטין על אינון טופרין דבני נשא כד אזדרקון"; שם ויקהל רח, ע"ב.

ולכל המורא הגדול – זה יום הדין הגדול, בזמן שפתיב: על פן לא נירא בהמיר ארץ (תהלים מו, ג). בעת שרוצה הקדוש ברוך הוא לחדש העולם, הרי אז דין קשה יתעורר על כל הפריית שנבראו. וכל הצדיקים יחזרו בדין, להחבר וליהתלבן עד שיטהרו לגמרי, כדי להיות מכשרים לחדש העולם שהקדוש ברוך הוא מתכוון לעשות לעולם. ושאר פריית העולם יחברו מאותו תקף הדין, עד שיחזיר אותם הקדוש ברוך הוא בתקון של בגן אחר: משם ולהלאה, הסוד נגזר לרבנו [של עולם]. אבל מאותו [יום] הדין ודאי כלם פחדים, לפיכך, ולכל המורא הגדול. ולהכל הכין משה בתקוניו העליונים. אשרי חלקו.

ולכל המורא הגדול דא יומא דדינא רבא, בזמנא דכתיב: על פן לא נירא בהמיר ארץ (תהלים מו, ג). בעדנא דבעא קודשא בריה הוא לחדתא עלמא, דהא כדין דינא תקיפא יתער על כל ברין דאתבריא. וכלהו צדיקיא יהדרון בדינא לאתבררא ולא תלבנא עד דיתדכון לגמרי, לקבל בנינא חדתא דזמין קודשא בריה הוא למבני לה לעלמא. ושאר ברין דעלמא בההוא תקפא יתחברון, עד דיהדר לון קודשא בריה הוא בתקונא דבנינא אחרא. מתמן ולהלאה מלה גניזא למארה. אבל מההוא דינא ודאי דחלין כלא, בגין כך ולכל המורא הגדול. ולכלא אזמין משה בתקוניו עלאין. זכאה חולקה.

6. יום הדין הגדול, הוא היום שאחרי תחיית המתים בסוף אלף השישי, בו הקב"ה יפרוש כשמלה כל מעשה הנבראים מאדם הראשון עד סוף הסיבוב, ויברר לעיני כולם יושר המשפט. עיני מ' העיקרים, פ' הגאולה; דעת תבונות עמ' קצו-קצז: קל"ח פתח צט עמ' רנח; רכב ישראל עמ' קנ-קנא.
7. על חידוש העולם שמתחיל ממש רק באלף השמיני, עי' כללים ראשונים עמ' רנד: "וכן באלף השביעי שעדיין לא נתחדש העולם... אח"כ [באלף השמיני] העולם מתחדש ממש"; רכב ישראל 157-162.
8. נלענ"ד שכוונת רבינו, שהבריות שיחרבו מכוח הדין יהיה להם איזה קיום אחרי חידוש עולם, עיני אדיר במרום עמ' קצח: "אך סוף הכל הוא יום הדין הגדול, שאז תעבור הס"א לגמרי מכל הבריאה. ואז באותו הדין נעשה הבירור האחרון, שאפילו הרשימו של הרע יסתלק, ולא ישאר בשום נברא מכל מה שנברא מששת ימי בראשית עד היום ההוא, רק טוב, וכל הרע מהם עליו יאמר: לחרפות לדראון עולם (דניאל יב, ב)... ואומר לך איך נעשית ההעברה הזאת [של הרע]. דע כי הנה לכל נמצא יש הצורה שלו, וצריך שיהיה בו כוח המעמיד הצורה ההיא. וכשיעבור אותו הכח, מיד הצורה ניתרת, ושב הדבר לחומר שלו. ואפרש לך ענין ההפסד בכל הנמצאים. דע כי ראשית הנבראים התחתונים הוא העפר, בסוד: הכל היה מן העפר והכל שב אל העפר (קהלת ג, כ)... והנה בזמן ההוא הקב"ה יחבר יחד הרע הנדחה בדין הגדול, והס"מ הרע של הס"א, ושניהם ביחד ייסר אותם בתוקף הגבורה אשר יגיע להם להעביר צורתם. ואז נאמר: והיו דראון לכל בשר. והיה יכול לעשות זה כרגע א', אך ירצה לעשותו בזמן קצוב אצלו ית"ש. ובאותו הזמן נותן בהם כח לקבל פורענותם, והוא ענין כי תולעתם לא תמות. וכאשר תשלים הגבורה להעביר הצורה, אז הנוגה [שהוא הרע המתוקן] שכבר הוא כאור, תבלעם, ותשאר לבדה, שהיא טוב מתדבקת בקדושה". נמצאנו למדים שכוחות הטומאה יפשטו צורה וילבשו צורה חדשה בנוגה.

והנה מטטרו"ן השר הגדול בא, פתח ואמר: רבי רבי, הנה [עתה] הזמן להלחם עם אותו נחש, שהתעורר להתחזק מחדש, אחרי שהכה אותו אדונו. [בלומר, אחרי שגילה הסוד של היום הדין הגדול].⁹

בתייך אליהו הנביא הנאמן, אל התעבב מלודת פאן, אתה וכל הצדיקים העליונים, שמלחמה חזקה מוזמנת עם אותו הנחש.¹⁰

והנה אליהו ירד וכל הצדיקים יחד אתו, פתח ואמר, ופאים הם ישראל, שנאמר בהם: בנים אתם ליהוה אלהיכם (דברים י"א). שהרי כבן זה שמוסר נפשו על אביו ועל אמו, כך ישראל מוסרים נפשם על הקדוש ברוך הוא והשכינה. וכמו שאבא ואמא מוסרים נפשם על בניהם, כך כביכול השכינה מוסרת נפשה עליהם, שפמה גשיכות של אותו נחש סובלת בגללם, ולקחת הדבר על עצמה, להציל אותם ולגאול אותם. שאם לא כן, לא היו ישראל יכולים לעמוד אפלו רגע אחד. ותקדוש ברוך הוא קורא ואומר: זכרו מרחוק את יהוה (ירמיה נ"ג) זה הקדוש-ברוך-הוא, שאף על פי שהוא עומד למעלה, רחוק מהם, לא עוזב אותם לעולמים. וירושלים תעלה על

והא מטטרו"ן שרא רבא אתי פתח ואמר, ר' ר' הא עדנא איהו לאגהא קרבא בהדי חוץ דאתער מחדתא לאתתקפא, פתר דמחי לה מארה.

אליהו נביאה מהימנא בתייך לא תתעבב מלנחתא הקא, אנת וכלהו צדיקאי עלאין, דהא קרבא פקיפא אזדמן בהדי חוץ.

והא אליהו נחית וכלהו צדיקאי בהדי פתח ואמר, זכאין אנן ישראל דאתמר בהו: בנים אתם לה' אלהיכם (דברים י"א). דהא כבן דא דמסר נפשה על אבוהי ועל אימה, הכי ישראל מסרין נפשיהו על קודשא בריך הוא ושכינתה. וכמה דאבא ואימא מסרין נפשא על בניהו, הכי כביכול שכינתא מסרת נפשה עליהו. דכמה גשיכין דהאי חוץ סבלת בגיניהו, ונטלת מלה על גרמה לשזבא להו ולמפרק להו. דאי לאו הכי לא הווי ישראל יכלין למיקם אפלו רגעא חדא. וקודשא בריך הוא קרי ואמר: זכרו מרחוק את ה' (ירמיה נ"ג), דא קודשא בריך הוא. דאף על גב דאיהו קאים לעלא רחוק מניהו, לא שביק לון

9. עי' מענין זה בזהר בראשית ח"א, כד, ע"א; אדרא רבא דף קכז, ע"ב; אדיר במרום ח"א עמ' מו-נו.

לְבַבְכֶם (שָׁם, שָׁם) – זוּ הַשְׂכִּינָה,
שְׁעוּמַדַּת יְחַד אַתֶּם [עִם יִשְׂרָאֵל] תְּמִיד,
לְסָבּוּל צַעַר בְּגִינָהּ.

לְעֵלְמִין. וִירוּשָׁלַיִם תַּעֲלֶה עַל לְבַבְכֶם,
דָּא שְׂכִינְתָא דְקִימַת בְּהַדְיָהוּ תְדִיר
לְמִסְבַּל צַעַרָא בְּגִינָהּוּ.

וְעוֹד, הִיא נִכְנַסַת בְּגִלְלָהּ בְּהַרְבֵּה
תְּהוּמוֹת שֶׁל חֲשָׁד, לְהַצִּיל אוֹתָם. וְנֹאמַר
בָּהּ: וְכִפְר אֲדַמְתוּ עִמּוֹ (דְּכָרִים לְד, מַג),
שְׁהִיא [הַשְׂכִּינָה] מְכַפֶּרֶת עֲלֵיהֶם וְדָאִי.
וְנֹאמַר בָּהּ: תְּבֹא אִמּוֹ וְתִקְנַח צוֹאֵת
בְּנָהּ.¹¹ וְזוּ [בְּלֹמַר הַשְׂכִּינָה] פֶּרָה אֲדַמָּה
(בְּמִדְבָר יַמְב), מְכַחֲינַת דִּין בְּזִמְן הַגְּלוּת.¹²
וְעוֹד, אֲדַמָּה כְּמוֹ שְׁנֹאמַר: הִיא הָעוֹלָה
עַל מוֹקְדָה וְגו' (וִיקְרָא וּב), שְׂפָדָה הִיא
עוֹלָה בְּשִׁלְחָבוֹת שֶׁל אֶהְבֵּה אֵל בְּעֵלָה.
וְהִיא תְּמִימָה – מִצַּד שֶׁל עִמּוֹד
הָאֲמִצְעִי תִפְאָרַת. אֲשֶׁר אֵין בָּהּ מוּם –
אִף עַל פִּי שְׁהִיא בְּגִלְלוֹת. אֲשֶׁר לֹא עֲלָה
עֲלֶיהָ עַל – [מִלְשׁוֹן עוֹלָה] כְּמוֹ:
וְעוֹלְתָה תִקְפּוּץ פִּיהָ (תְּפִילַת רֵאשׁ הַשְּׁנָה),
וְזֶה נֶחֱשׁ פְּתִלְתוֹל [עֲרֻמוֹמִין], שֶׁלֹּא יוֹכֵל
לְמַמָּא אֶת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, חֶס וְשָׁלוֹם.

וְעוֹד, אִיהִי עֲאֵלַת בְּגִינָהּוּ בְּכַמְהָ
תְּהוּמִין דְּחֲשׂוּבָא לְשִׁזְבָא לִזְוִן. וְאִתְמַר
בָּהּ: וְכִפְר אֲדַמְתוּ עִמּוֹ (דְּכָרִים לְד, מַג)
דָּאִיהִי מְכַפֶּרֶת עֲלֵיהוּ וְדָאִי. וְאִתְמַר בָּהּ:
תְּבֹא אִמּוֹ וְתִקְנַח צוֹאֵת בְּנָהּ (בְּמִדְבָר יַמְב, יט),
וְדָא (בְּמִדְבָר יַמְב, ב) פֶּרָה אֲדַמָּה,
בְּגִלְלוֹתָא מְסֻטְרָא דְדִינָא. וְעוֹד, אֲדַמָּה
כְּדֹאמְרִינָן: הִיא הָעוֹלָה עַל מוֹקְדָה וְכוּ'
(וִיקְרָא וּ, ב) דְּהִכִּי מִשְׁתַּלְּחָבָא בְּשִׁלְחָבוֹת
דְּרַחֲמִימוֹ לְגַבֵּי בְּעֵלָה. וְאִיהִי תְּמִימָה
מְסֻטְרָא דְעִמּוֹדָא דְאֲמִצְעִיתָא. אֲשֶׁר אֵין
בָּהּ מוּם, אַע"ג דָּאִיהִי בְּגִלְלוֹתָא. אֲשֶׁר לֹא
עֲלָה עֲלֶיהָ עַל, כְּגוֹן [אַצ"ל: בְּגִין]
וְעוֹלְתָה תִקְפּוּץ פִּיהָ. וְדָא נֶחֱשׁ עֲקִימָא
דְּלֹא יְכִיל לְסַאָבָא מְקַדְשָׁא חֶס וְשָׁלוֹם.

וּבְגִלְלָהּ שְׁהִיא [הַפֶּרָה אֲדַמָּה] בָּאָה מִצַּד
הַדִּין, מִצְּוֹתָהּ בְּסַגְנָה,¹³ כְּדִי לְתַקַּן אוֹתָהּ
בְּיָמֶיהָ. וְאִם תֹּאמַר, לָמָּה לֹא בְּפָחַן

וּבְגִין דָּאִיהִי מְסֻטְרָא דְדִינָא מִצְּוֹתָהּ
בְּסַגְנָה, לְאִתְקַנָּא לָהּ בְּיָמֶיהָ. וְאִי תִימָא
אֲמַאי לָאוּ בְּכַחַן גְּדוּלָּה? אֵלֹא בְּגִין

11. עיי' במדבר רבה פיט, אות ח; תנחומא חוקת ס' ח; פסיקתא דרב כהנא פ"ד; ילקוט שמעוני פ"ט.

12. פרה זו שכנה על' זהר חדש יתרו, ואתה תחזה, זהר פנחס ח"ג, רמג, עב; עין באגרות על הקשר שבין הפרה לתורה, אגרות רמח"ל, אוצרות רמח"ל עמ' שמש: "וכיון שחרב הבית ואין פרה, הוצרכה התורה עצמה בעה"ר לימסר כך לשריפה בעבור ישראל".

13. זהר חוקת ח"ג, קפ, עב; משנה פרה פ"ד, מ"א.

גְּדוּלָּה? אֵלָּא מִכּוּן שְׂזוּמָן גְּלוּת הוּא, וְכֵהֵן גְּדוּלָּה לֹא נִמְצָא. וְזֶה סוּד, מִלְּךְ וְכֵהֵן¹⁴ שְׁתֵּי מִדְּרָגוֹת, עֲטוּרוֹת עֲלִיּוֹנוֹת שְׁנִלְקָחוּ מִיִּשְׂרָאֵל, אֶחָד לְיָמִין וְאֶחָד לְשְׂמָאל.¹⁵ לְפִיכָּה, בְּפָנָיו שְׁנֵי שְׂאָר [מִהִתְנַחֵם], נְעֻשִׁית [הַפְּרָה]. וּמִן הַמְּלָךְ, נִשְׂאָר נְשִׂיא וְרֹאשׁ הַגְּלוּלָה.¹⁶ [וְהַפְּרָה אֲדָמוּה] נְעֻשִׁית מִחוּץ לְמַחֲנֵה, שְׁתֵּי [הַשְּׂכִינָה] נִמְצָאת בְּחוּץ בְּזִמְן הַגְּלוּת. אִזּוֹ הוּא מְטַמְּאֵת טְהוּרִים, וּמְטַהֶרֶת טְמֵאִים. [מִמְטַמְּאֵת טְהוּרִים] – שְׁהִרְבֵּה הֵם שְׁנִמְסְרוּ בְּגִלְלָה [בְּעֵבוֹר הַשְּׂכִינָה] לְסַטְרָא אַחְרָא,¹⁷ כְּמוֹ כֹּל אוֹתָם הִרְוּגֵי מְלָכוֹת. וּמְטַהֶרֶת טְמֵאִים – שְׁבִאוֹתָהּ פְּעֵלָה עֲצָמָה מִעֵלָה הַנִּיּוּצוֹת [הַקְּדוּשִׁים], מִתּוֹךְ בּוֹחוֹת הַטְּמֵאָה הָעוֹמְדִים בְּחוּץ.

וְיִשְׂרָאֵל מוֹסְרִים עֲצָמָם לְמִיתָה בְּשִׁבְלֵיהָ, לְהַצִּילָהּ מֵאוֹתוֹ נְחָשׁ. שְׁמִי שְׁהוּרָג אוֹתוֹ, נִתְּנָה לוֹ בֵּת הַמְּלָךְ [שְׂכִינָה] [לְבֵת זוּג].¹⁸ כְּמוֹ מִשֶּׁה הָרוּעָה

דְּזַמְנָא דְּגְלוּתָא אִיהוּ, וְכֵהֵן גְּדוּלָּה לֹא אֲשַׁתְּכַח. וְרָזָא דָּא מְלָךְ וְכֵהֵן, תְּרִין דְּרָגִין עֲטָרִין עֲלָאִין דְּאֵתְנִטְלוּ מִיִּשְׂרָאֵל, חַד לְיָמִינָא וְחַד לְשְׂמָאלָא. בְּגִין כְּךָ בְּפָנָיו דְּאֲשַׁתְּאָר, אֲתַעְבִּידַת. וּמִלְּךְ מִנְּהָ אֲשַׁתְּאָר נְשִׂיא וְרִישׁ גְּלוּתָא. וְאִיהִי מִחוּץ לְמַחֲנֵה, דְּהָא לְבַר קִיּוּמָת בְּגְלוּתָא. כְּדִין אִיהִי מְטַמְּאָה טְהוּרִים וּמְטַהֶרֶת טְמֵאִים, דְּכַמְּהָ אֲנוּן דְּאֵתְמַסְרוּ בְּגִינָה לְסַטְרָא אַחְרָא, כְּגוֹן כְּלָהוּ קְטוּלֵי מְלָכוֹתָא. וּמְטַהֶרֶת טְמֵאִים, דְּבִהֵאִי מְלָה גּוּפָה סְלִקַת לְהוּ מְגוּ מְסַאָבִין לְאֲנוּן נִיּוּצִין דְּקִיּוּמִין לְבַר.

וְיִשְׂרָאֵל מְסָרִין גְּרַמְיָהוּ לְמוֹתָא בְּגִינָה לְשׂוֹבָא לְהָ מַהֲהוּא חוּזָא. דְּמֵאֵן דְּקָטִיל לְהָ אֲתִיְהִיבַת לְהָ בְּרָתָא דְּמִלְפָּא. כְּגוֹן מִשֶּׁה רְעֵיא מְהִימְנָא. וּבְזַמְנָא דְּחִמָּא לְהָ

14. עי' במשנה שם, שזוהי מצות שאר הפרות חוץ מהראשונה; עי' רמב"ם, הלכות פרה א, יא.
 15. עי' איכה ב, ו: "שכח ה' בציון מועד ושבת, וינאץ בזעם אפו מלך וכהן"; עי' גם סנהדרין יח, ע"ב; עיין ילקוט שמעוני בדברים פ"ח, ס"י תתקט"ו: "פרשה זו סמוכה לפרשת המלך, ללמדך שאם אין מלך אין כהן ואם אין כהן אין מלך, וכן אתה מוצא בכל מקום הם סמוכים זה לזה שנאמר: וינאץ בזעם אפו מלך וכהן".
 16. עי' לעיל ת"י י.
 17. עי' הוריות יא, ע"ב.
 18. שסט"א הוא ענין העונש, ומסרו עצמם לקדוש ה' לתקן השכינה, עי' לעיל ת"י א.
 19. עי' תקוני זהר ת"י כא, מג, ע"א.

הנאמן.²⁰ ובזמן [שמישה] ראה אותו [את הנחש] בסנה, פחד ממנו ונס מפניו, עד שחוק אותו המלך, ואמר לו: שלח ידך ואחז בזנבו (שמות ד, ד). וכך בכל זמן שמתעורר הנחש, הצדיקים של ישראל צריכים לעמוד כנגדו, בכמה מיני מלחמות עד שיהרגו אותו.

או לקח [אלהיו] אבן קלע בידיו וזרק אותו [על הנחש]. קם ואמר [לרמח"ל] ולכל הצדיקים], בואו לעזרתי פאבנים שלכם. מיד הוא [רמח"ל] לקח אבן קלע בידיו, והכה את הנחש עד שהרג אותו. מיד קול יצא ואמר, הנה הנחש הטמא מת, בכמה שהכנו אותו וכו' [אלהיו הנביא והרמח"ל].²¹

קם מטטרו"ן השר הנדול ואמר: ולכל היד החזקה – בזמן שיבוא מלך המשיח, אז כל האורות יאירו בכל תקפם, [לעומת] מה שהיו חלשים בזמן הגלות, [וכל זה] בזמן שעבור נחש זה לגמרי מהעולם, ויתקן הכל בתקון שלם.

קם [משה רבינו] הרועה הנאמן, פתח ואמר: רבי רבי, אשרי חלקך, שפתוב כך: סו"ד יהוה ליראיו ובריתו להודיעם (תהלים כה, יד) אלו שבעים פנים של התורה שנמסרו להתגלות על

בסנה דחיל מנה וערק מקמה, עד דאתקיף לה מלפא, ואמר לה שלח ידך ואחז בזנבו (שמות ד, ד). והכי בכל זמנא דאתער חוץ אצטריך לאנון זפאין דישראל למיקם לקבלה, בכמה זיני קרבא עד (דימחון) דימיתון לה.

כדין נטיל קירטא בידוי וזריק לה. קם ואמר, אתקיפו לי פאבנין דלכון. מיד נטיל איהו קירטא בידוי ומחא לה לחוץא עד דקטיל לה. מיד קלא נפיק ואמר הא חוץא מסאבא מית במחאה דמחו לה וכו'.

קם מטטרו"ן שרא רבא ואמר ולכל היד החזקה בזמנא דייתי מלפא משיחא, דכדין פלהו נהורין יהון מתתקפן בתקפייהו, מה דהו חלשין בגלותא, בזמנא דיתעבר חוץא דא לגמרי מעלמא, ויתתקן פלא בתקונוא שלים.

קם רעיא מהימנא פתח ואמר, ר' ר' זפאה חולקך דכתיב כך: סוד ה' ליראיו ובריתו להודיעם (תהלים כה, יד) אליו ע' אנפין דאורייתא דאתמסרו לאתגלאה

20. עי' זהר שמות ח"ב, ה ע"ב; על כלת משה (ע"פ הפסוק ויהי בכלת משה) עי' גזי רמח"ל עמ' רסג-רסד.

21. על כלי זין, כגון הקירטא (הקלע), רומח, שרומזים לכל מיני יחודים שעושים המקובלים כדי להרוג הנחש, ועל סוד המלחמה הזאת, עיין אדיר במרום עמ' נא-נה.

בתרין, ליראיו ודאי. חד רשב"י בוצינא קדישא וחד אנת וכו'.

ידי שנים, ליראיו ודאי. אחר, רבי שמעון פר יוחאי בוצינא קדישא. ואחר, אתה (וכו') [חסידא קדישא].²²

דבשעתא דשבעין תקונין אלין אתתקנו בקדמיתא, שכנתא דאיהי בת שבע אתתקנת בכלהו דרגין עלאין. מתמן ולהלאה חכמתא אתפשטת בכל עלמא, דכלא אתתקן ברזא דא פדקא יאות.

שבשעה שבעים תקונים אלו תקנו בראשונה [על ידי רבי שמעון], השכינה שהיא בת שבע, נתקנה בכל המדרגות העליונות [דהינו, שבע ספירות שמעליה]. משם ולהלאה החכמה [שמעל ספירות אלו] התפשטה בכל העולם [בזמן הארז"ל], שהכל תקן בסוד זה בראוי.

אבל איהו שארי מלה, והשתא אנת משלים לה. וכדין אתמר ובריתו להודיעם, דא ברית דאתמר בה: אם לא בריתי יומם ולילה (ירמיה לג, כה). דהא אתר דא איהו אתר דבה פלילן פלהו רזין דכלהו עלמין עלאין ותתאין, פלהו סדרין דלהון, פלהו תקונין דלהון. ואי לאו דאתתקנו בההוא אתר, לא נפקין לבתר באתריהו, בגין פך חקות שמים וארץ וכו', ודא ברית. ובריתו להודיעם, דהא לכו אתמסר תקונא דא, תקונא דכל עלמין

אולם הוא [רשב"י] היה [רק] התחלת התקון, ועכשיו אתה משלים אותו. ואז נאמר: ובריתו להודיעם (שם, שם), זו ברית שנאמר בה: אם לא בריתי יומם ולילה (ירמיה לג, כה). שהרי מקום זה [ברית - היסוד] הוא מקום שבו כלולים כל הסודות של כל העולמות, עליונים ותחתונים, כל הסדרים שלהם וכל התקונים שלהם. ואם לא היו נתקנים באותו מקום, לא היו יוצאים אחר פך ממקומם. לפיכך, חקות שמים וארץ (וגו') [לא שמתין]. וזה ברית, ובריתו להודיעם, שהרי לכם [רשב"י ורמח"ל] נמסר התקון הזה, התקון של כל העולמות באור הזהר

22. עיין אוצרות רמח"ל עמ' רסא, מתוך הקדמה לזוהר תנינא.

בְּנִהְיֵרוֹ דְּזוּהַר עֲלָאָה דְּקָאִים לְפָרְנָסָא הֶעֱלִיֹן, שְׁעוּמַד לְפָרְנָס אֶת כָּל
 לְכִלְהוּ עֲלֵמִין. זְפָאָה חוּלְקָכוֹן. הֶעוּלְמוֹת. אֲשֵׁרִי חֲלָקְכֶם.²³

23. כל הקטע הזה לא יהיה מובן בלעדי האגרת שלח רבינו הרמח"ל לזקן המקובלים רבי בנימין הכהן, וכה דבריו בקצרה: "וכמה תיקונים נתקנו לישראל בזמן גלותם, הלא המה תיקון המשנה, תיקון הגמרא, תיקון המדרשים, שכולם הם תיקונים פרטים כולם צריכים איש בזמנו דוקא... אך תיקון הזוהר הוא העולה על כולם... והנה זכה רשב"י להיות הכלי האמצעי להמשיך תיקון זה ועשה הזוהר, אבל האמת שלא יצא אלא חלק אחד אור מאותה הבחינה, וזה לצורך מה שיקיים ישראל וכל העולם בזמן הגלות... והנה אחרי הרשב"י ע"ה, חזרה הס"א וסיתמה, כי לא היה תיקון אלא לשעה... עד שבא האר"י זלה"ה ואז האירה הארה מבחינת ההארה הראשונה שהאירה בזמן רשב"י ע"ה, ואז ניתן לו לפרש דוקא ענין הזוהר של רשב"י ע"ה והוא שלימות הארה הראשונה... ועתה ברצות ה' להיטיב לעמו רצה לגלות עוד אורה חדשה מבחינת הזוהר ג"כ, שהוא מהארת הטיפה כנ"ל [היסוד], והוא בחסדו בחר ב"י. אגרות עמ' לז-לט. נמצאנו למדים שרשב"י הוא הראשון שפתח התיקון של הזוהר, האר"י המשיך אותו עד הרמח"ל, ורבינו הרמח"ל הוא שהשלים התיקון ע"פ הפסוק האחרון של התורה והזוהר תנינא. עיין אור הגנוז, פרק ה: דא שירותא ודא סיומא.